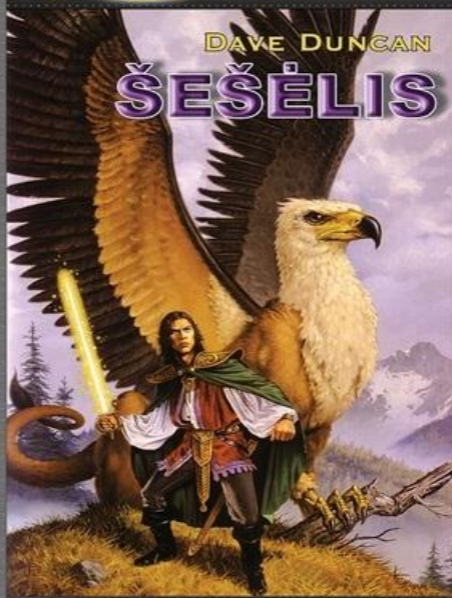

SF

eridanas

DAVE DUNCAN

ŠEŠĖLIS

443 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knygute.lt

Dave Duncan ŠEŠĖLIS

Mokslinės fantastikos romanas

Mes nežinome šio dangaus kūno pavadinimo. Jis nepanašus nė į vieną mums žinomą pasaulį. Kitados, atrodo, jį kolonizavo žmonės. Kad ir sunkiai, jiems pavyko įsitvirtinti planetos paviršiuje. Žmonės net mėgino civilizuoti tą žemės lopinėlį, kurį vargais negalais užkariavo. Netgi pamėgino prijaukinti, tiesą sakant, pavergti čia gyvenančius milžiniškus erelius. Pasitelkę "šešėlius" manė gyvensiantys ilgai ir laimingai. Bet netrukus apgaulinga migla nukrito nuo visų žmonių akių...

Iš anglų kalbos vertė VLADA BAUBONIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
443 tomas. Serija įkurta 1990m.

Dave Duncan - SHADOW
New York, Legend, 1989

Copyright © by Dave Duncan, 1988

Cover art copyright © by Clyde Caldwell, 2000

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2008
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

Mes nežinome pavadinimo planetos, kurioje vyko čia aprašyti įvykiai, nors ir mėginome ją nustatyti. Ji nepanaši nei į vieną mums žinomą apgyvendintą planetą. Jos susidarymo laikas galėtų būti Pirmoji Diaspora.

Senovės literatūros paminkluose, įvairiuose Galaktikos taškuose išliko skirtingos Šešėlio istorijos. Tai buvo Antrosios Diasporos pradžia. Maždaug tuo metu atsinaujino kontaktai tarp žvaigždžių. Šitas siužetas plačiai paplito. Tai liudija, jog kitados jis buvo labai populiarus. Turbūt tai galima paaiškinti grėsmingu kultūrinio regreso problemos patrauklumu. Ši problema buvo populiari tarp kosmoso pirmeivių, įsisavinančių naujus nesvetingus pasaulius. Pati pirmoji "Šešėlio" versija rasta Sirijaus sistemoje. Ji parašyta primityvia kalba, kurios šaknys - Žemės indoeuropiečių kalbų grupė...

Dar keletas žodžių apie šitą paslaptinę planetą. Ji padalinta į du pusrutulius - Tam-sujį ir Šviesujį. Riba tarp jų vadinama terminatoriumi. Planetoje nėra vandenynų, nors Šviesiame pusrutulyje tinkamos sąlygos at-

sirasti gyvybei. Be to, pastebimi kai kurie reljefo pakitimai, kas liudija, jog taip buvo ne visada. Beveik visos vandens atsargos yra Tamsiajame pusrutulyje. Jis negyvenamas, neapšviestas, nešildomas saulės - tai begaliniai ledynų plotai. Tik lėtas ledynų masės slinkimas ir ištisinio ledynų sluoksnio susidarymas terminatoriuje, sudarė galimybes atsirasti nedideliems vandens šaltiniams kai kuriuose planetos taškuose, pavyzdžiui Rantoroje. Taip atsirado sąlygos gyvybės pratęsimui. Tačiau žmonės gyvena tik aukštumose, nes lygumose labai aukštas atmosferos slėgis. Atmosferos sudėtis tiksliai nėra žinoma, bet manoma, jog deguonies joje mažiau, negu Žemėje, o anglies junginių daugiau. Tai įprasta planetoms su skurdžia augmenija.

Laiko vienetas - diena. Ji prilygsta Žemės parai, bet jos niekada nekeičia naktis. Planeta apie savo ašį apsisuka maždaug vieną kartą per metus. Turbūt dėl vandenynų įtakos apie Saulę ji sukasi lėčiau, maždaug tokiu pat greičiu, kaip ir apie savo ašį. Galbūt tai galėjo įtakoti ir potvyniai bei atoslūgiai, o gal ir susidūrimas su meteoru. Sąlyginai diena šioje planetoje dalinama į treč-

dalius: po aštuonias valandas kiekviena dalis. Tankiai apgyvendintose teritorijose kiekvieno trečdalyo pabaiga pažymima varpų dūžiu; apie dienos pabaigą praneša du varpų dūžiai; o rytas pasveikinamas trimis varpų dūžiais.

Iš planetos gyvūnų pirmiausiai derėtų paminėti erelius. Jie primena Žemės erelius, bet yra daug didesni už juos ir jų smegenys geriau išvystyti. Be to, ant jų galvos puikuoja aštuonkampė skiauterė.

Kalnų ožiai, kaip ir kiti gyvūnai bei augalai, apie kuriuos čia bus kalbama, turbūt į šią planetą pateko iš Žemės. O gal jie ir vietinės kilmės. Bet išeiviai žemiečiai juos vadina jiems įprastais vardais.

PIRMA DALIS

NUSIKALTIMAS

1

Kas pasitiki paukščiais, Tegul neburnoja prieš likimą.

Skrajūnų patarlė

Seldas Harlas skubėjo kiek galėdamas. Niekada gyvenime jis taip greitai nebėgiojo. Už jo nugaros saulė leidosi vis žemiau. Spausdamas prie krūtinės ryšulėlį, jis šuoliais lėkė per gražią, grįstą alėją. Ilgas liesas šešėlis taip pat greitai bėgo priešakyje.

Tuo tarpu rūmų teritorijoje bėgioti buvo uždrausta. Griežtai. Uždrausta buvo ir pasirodyti čia su skraidymo kostiumu. Bet Seldas jau tiek taisyklių pažeidė, kad neturėjo reikšmės viena daugiau ar mažiau. Jį karalius pakvietė į rūmus. Jei jis pavėluos, neatvyks laiku, tada apskritai viskas neteks prasmės.

Kad tik nesuklupus... Kelias grįstas kvadratinėmis balto alebastro bei juodo bazalto plokštėmis, bet grįstas seniai, todėl plokštėse susi-

darė įdubimai, į kuriuos galėjo patekti koja. Pro šalį važiuosiu ekipažų ratai dardėjo per išmuštas duobes.

Iš šonų alėją puošė baliustrados bei skulptūros. Dešinėje pusėje matėsi dekoratyvinis ežeras, kuriame plaukiojo gulbės. Jų atspindžiai mirgėjo vandenyje. Kairėje pusėje, slėpdamiesi žolėje vaikštinėjo auksaspalviai fazanai. Tik neturėjo laiko Seldas grožėtis gamta. Paskutinį kartą rūmuose jis lankėsi dar vaikystėje. Parkas nebuvo mažesnis už tą, kuris dar gyvas jo atsiminimuose, priešingai - jis kur kas didesnis. Seldas gerokai vėlavo. Vaikštinėjančios alėja prašmatnios damos bei jų elegantiški kavalieriai svaidė į jį išdidžius žvilgsnius, tuo tarpu Seldas, nieko nepaisydamas, kaip vėjas dūmė pirmyn, vingiuodamas tarp jų, painiodamasis po ekipažų ratais...

Skraidymo kostiumas netiko bėgiojimui: jis saugojo nuo šalčio, pakilus į svaigų aukštį, viršutiniuose oro srautuose... taip aukštai, jog netgi pradėdavo tekėti kraujas iš nosies. Leidžiantis žemyn, kur buvo ryžių laukai, datulių palmės, paprastai kombinezoną atsegiodavo, bet čia tai buvo neįmanoma, ir Seldas alpo nuo karščio.

O po to pirštas pateko tarp bazalto plokščių,

ir Seldas išsitiesė ant pilvo. Ryšulys kiek sušvelnino kritimą, vaikinai tik alkūnes apsi- brozdino. Susiraukė iš skausmo, atgavo kvapą ir pamėgino atsikelti...

Ir čia, tiesiai prieš nosį, išvydo išblizgintų batų porą. Batai kareiviški. Seldo akys ėmė bėgioti - tokių batų buvo daug. Jis sunkiai pakilo ir atidavė pagarbą.

O Dieve! Ir atsitik tu man šitaip... Iš visų karališkos gvardijos karininkų būtinai turėjo po kojomis pasipainioti pulkininkas lordas Pontlis, Skraidymo mokyklos komendantas. Pats Kiaulės Akys.

Seldas nedaug turėjo priešų. Nedaug pasaulyje buvo žmonių, kurie jo nemėgo, dar mažiau buvo tokių, kurių nemėgo jis. O štai lordas Pontlis būtent vienas iš tokių. Jis prisiminė pokštą, kurį iškrėtė paskutiniaisiais metais besimokydamas mokykloje... Tada Pontliui į lovą pakišo kiaulę...

Pulkininkas Pontlis neaukšto ūgio, ne aukštesnis už Seldą, bet plačiapečių ir kokius trejetą kartų stipresnis bei tvirtesnis. Visada atrodė nepriekaištingai. Ant apvalaus veido puikavosi ploni ūsiukai, kurie, regis, mokėjo reikšti nepasitenkinimą bei nepritarimą. Dabar jiems kaip tik pasitaikė tinkama proga.

- Harlas? - iškošė jis pro dantis. - Ar aš nesuklydau?

- Ne, sere!

- Matau jau turite leitenanto laipsnį. Ar seniai?

- Prieš šimtą dienų, sere, - sumurmėjo Seldas. Prakaitas srovele tekėjo į jo akis.

- Regis, dar nevelu tą klaidą atitaisyti. - Lordas pažvelgė į šalia stovėjusį jaunesnįjį karininką.

Tas paklusniai linktelėjo:

- Netinkamas elgesys, pone. Ir drabužiai netvarkingi.

- Atsiras ir dar svaresnių priežasčių, - sumurmėjo lordas. - Regis, jūs apsigogėte. Ką čia nešate, leitenante?

Seldas prisivertė stovėti ramiai, nors nervai buvo įtempti. Jis veržėsi pirmyn, jam reikėjo skubėti.

- Tai drabužiai, mano pone. Skirti priėmimui karaliaus rūmuose.

Pontlio antakiai (tokie pat ploni, kaip ir ūsai) pakilo aukštyn. Jie akivaizdžiai rodė, kad jų šeimininkas nieko nesupranta.

- Kieno tai drabužiai?

- Mano, sere.

Pulkininkas pažvelgė į jaunesnįjį karininką, kiti kareiviai taip pat susižvalgė.

- O kam jums tokie drabužiai, leitenante?

- Sere, aš esu pakviestas į apdovanojimų bei paskyrimų Ceremoniją, - paaiškino Seldas. Jis vos neverkė, nekantravo patekti į rūmus.

Apvali Pontlio fizionomija paraudo.

- Kiek prisimenu, leitenante, jūs nesate kilmingas.

- Mano tėvas baronetas, sere.

Seldas pajuto jų nepasitikėjimą. Paprastų, iš liaudies kilusių žmonių, į karališkas iškilmes niekada nekviesdavo. Jis sučiuopė kišenėje kvietimą, ištiesė pulkininkui, iš visų jėgų stengdamasis priversti savo kūną nejudėti iš vietos ir netrypčioti kojomis. Pontlis įsmeigė akis į popiergalį. Perskaitęs viską iki galo, jis liko raudonas kaip vėžys.

- Jūs stipriai vėluojate, leitenante!

- Todėl ir bėgau, sere.

Bet Kiaulės Akys nesuminkštėjo. Bėgiojimas po rūmų teritoriją laikomas jo didenybės įžaidimu.

- Jūs darote gėdą visai gvardijai, leitenante! Pasiaiškinkite.

Seldas nurijo seiles.

- Kurjeris manęs ieškojo tarnybos vietoje - Džore, o aš atostogas leidau pas tėvus Hiando Kipe, todėl tik vakar gavau kvietimą.

Pulkininkas ir jaunesnysis karininkas susižvalgė. Gvardiečiai tiesiog pakęsti negalėjo karaliaus kurjerių. Seldas suprato, apie ką jie galvoja. Jei leitenantas Harlas pavėluos, jis nebus įleistas į iškilmingą Ceremoniją. Vadinasi, jis bus atiduotas tribunolui. O kaltas liks kurjeris.

Tai negelbsti leitenanto Harlo - jo apskritai niekas negali dabar išgelbėti, bet karaliaus kurjerių reputacija taip pat nukentės.

- Hiando Kipas - tai Rakare, ar ne? - paklausė karininkas. - Nuo Rakaro iki Ramo beveik aštuonios valandos skrydžio?

- Kada vakar atvyko kurjeris, kelintą valandą? - toliau klausinėjo Pontlis. Jo pūstažandė fizionomija atrodė grobuoniška.

- Visai prieš miegą, mano pone, - atsakė Seldas.

Seldas sumanė pamėginti pažadinti kilnius Kiaulės Akių jausmus. Gal pavyks įkalbėti, kad atidėtų kvotą. Jis pažadėtų sugrįžęs apie viską papasakoti. Nors žinojo, jog maldavimai neturi prasmės. Jau greičiau saulė pajudės iš savo

vietos danguje, nei suminkštės pulkininko Pontlio širdis.

Lordas susiraukė.

- Kada jūs palikote Rakaro viršukalnę?

Žinoma, Seldas galėjo pameluoti, bet jei byla pasieks teismą, iškvies liudytojus...

- Netrukus po to, kai atsikėlėme, mano pone.

Kiaulės Akutės godžiai sublizgėjo: nuodėmių sąrašas vis ilgėja. Seldas Harlas iš Rakaro į Ramą atskrido greičiau, negu skraido kurjeriai, galbūt apskritai greičiau už visus kitus skrajūnus. Bet toks greitis galimas tik vienu atveju - reikia aplenkti lygumas ir įsilieti į milžiniškus oro srautus virš dykumos. O tai labai rizikinga: staigūs aukščio pasikeitimai gali sukelti dangaus ligą arba netgi skrajūno mirtį. Skrydis virš dykumos - tai visų gvardijos taisyklių pažeidimas. Dykuma - tai mirtis.

- Šešios valandos, - sumurmėjo karininkas.

Kareiviai susižvalgė, prikando lūpas.

- Nagi, tęskite! - sugriaudėjo Pontlis. - Kodėl jūs tiek laiko delsėte, gavęs karaliaus kvietimą?

- Tai dėl drabužių, sere, - gynėsi Seldas. Jis pamėgino greitai paaiškinti neturėjęs tinkamų priėmimui drabužių. Juk tik kilmingiesiems to-

kie drabužiai reikalingi. Batai, kojinės, bridžai, liemenė, apsiaustas, skrybėlė su plunksnomis... Kai ką jis iš kaimynų išmeldė, greitai apskraidęs kaimyninius dvarus bei pilis; likusius rūbus tėvas surado. Bet munduras su herbu... Teko pažadinti motiną bei seseris. Visą trečią dienos dalį jos siuvo, siuvinėjo, dygsniauvo...

- Kam gi jo didenybė pakvietė į Ceremoniją paprastą gvardijos leitenantą? - tyliai paklausė karininkas.

Geras klausimas, ir pačiam Seldui ne mažiau norėjosi žinoti atsakymą. Jis nesitikėjo jokių pagarbos ženklų, paaukštinimų ar apdovanojimų. Turbūt bus kalba apie naują paskyrimą. Kurjeris papasakojo viską, ką jis žinojo. Visiems rūmų žmonėms ta Ceremonija taip pat buvo netikėta. Bet Princo Šešėlis žuvo, jį nužudė laukinis erelis. Labiausiai tikėtina, kad jo pareigas perims grafas Morajenas. Vadinasi, liks laisva karaliaus apsaugininko vieta... ir taip toliau. Matyt, teks daug ką pakoreguoti, todėl ir nuspręsta surengti Didžiąją Ceremoniją. Turbūt paaiškės, jog vieną mažytį plyšelį padės užkišti ir leitenantas Harlas. Galbūt jį paskirs Karaliaus Naktipuodžio Prižiūrėtojo Padėjėju ar dar kažkuo...

Pontlis vėl susižvalgė su karininku.

- Aš manau, lorde, ekipažas jį nuveš greičiau, ir jis nepavėluos.

Lordo ūsai rūsčiai styrojo: laimikis išslydo iš rankų. Jis nenoriai linktelėjo. Matyt, nepavyks apkaltinti kurjerių, o teisme pulkininko paklaus, kodėl jis užlaikė kaltinamąjį.

- Nugabenkite jį į vietą! - suriaumojo Pontlis.

Jie sustabdė pirmą pro šalį važiuosį ekipažą, be ilgų kalbų išprašė lauk protestuojančius keleivius, ir Seldas Harlas triukšmingai nudardėjo alėja. Ratai bildėjo, kaukšėjo arklių kano pos, švilpė botagas, pėstieji traukėsi iš kelio. Visas prakaituotas, spausdamas prie savęs šokinėjantį ryšulėlį su drabužiais, Seldas atsi-lošė ir su dėkingumu pažvelgė į šalia įsitaisiusi karininką:

- Ačiū, sere.

Šitą karininką - jau nejaunas žmogus, turbūt netrukus išeis į atsargą - Seldas taip pat pažinojo. Tai buvęs jo dėstytojas, kadaise Skraidymo mokykloje skaitė paskaitas apie orientavimąsi. Keletą kartų Seldui teko skraidyti drauge su juo... Pagyvenęs karininkas pašaipiai tyrinėjo Harlą.

- Kiek skrydžių? - paklausė jis....